

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Гердевої Альони Олександрівни
«Клініко-експериментальне обґрунтування
застосування бурштинової кислоти за гнійних ран у собак»
представленої до спеціалізованої вченої ради Д 27.821.02 при
Білоцерківському національному аграрному університеті
для захисту і здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук
16.00.05 – ветеринарна хірургія

Актуальність вибраної теми. Як свідчать інформаційні джерела, біологія ранового процесу вивчається не одне сторіччя багатьма науковцями, як ветеринарної, так й гуманної медицини. Цій проблемі присвячено сотні наукових досліджень, і не дивлячись на глибину вивчення ранового процесу пошук нових методів і варіантів лікування тварин з ранами не припиняється, як в нашій країні, так і за кордоном. Це обумовлено тим, що у багатьох тварин з різними видами ран виникають ускладнення які знижують їх експлуатаційні можливості, ускладняються ендотоксикозом, сепсисом, а також нерідко тварини гинуть.

Все це, на нашу думку, дає підстави визнавати, що вибір напряму наукових досліджень є актуальним, а отримані результати розширюють наше уявлення про позитивний вплив бурштинотерапії на механізми загоєння ран.

Обраний напрямок наукових досліджень здійснено відповідно до тематики науково-дослідної роботи кафедри хірургії Білоцерківського національного аграрного університету «Застосування засобів і способів детоксикації організму з хірургічною патологією у тварин» номер державної реєстрації: 0116U002333.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень підтверджується глибокими та різносторонніми біохімічними, морфологічними та іншими дослідженнями, що надали можливість розкрити мету наукової роботи.

Для вивчення впливу бурштинової кислоти та її препаратів на різні ланки ранового процесу та ефективність лікувальних заходів було залучено 53 собаки з гнійними ранами, які були поділені на 2 дослідні групи та контрольну, що є достатньою кількістю для досягнення поставлених задач.

Наведені в дисертаційній роботі ілюстрації та результати лабораторних досліджень, підраховані, статистично оброблені і є достовірними, а висновки не викликають сумніву.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше у вітчизняній ветеринарній хірургії дисертант клініко-експериментально дослідив вплив різних доз бурштинової кислоти на організм клінічно здорових собак та визначив ефективну дозу для лікування тварин із гнійними ранами. Для лікування собак запропоновано внутрішньовенне застосування 1,5 %-вого розчину реамберину – препарату на основі бурштинової кислоти, який проявляє дезінтоксикаційну, антигіпоксичну та антиоксидантну дію.

Практичне значення одержаних результатів дисертанта А.О. Гердевої визначені тим, що вони обґрунтують комплексне лікування собак з гнійними ранами на фоні бурштинотерапії.

За результатами проведених досліджень розроблено методичні рекомендації «Бурштинова кислота для лікування собак з гнійними ранами».

Одержані результати експериментальних досліджень використовуються в навчальному процесі у багатьох навчальних закладах України, зокрема і на кафедрі хірургії ХДЗВА.

Матеріали основних наукових досліджень викладені у 12 наукових працях, а також доповідалися та обговорювалися на міжнародних та державних наукових і науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота А.О. Гердевої представлена на 161 сторінках комп’ютерного друку, робота ілюстрована 50 рисунками, містить 11 таблиць, список використаних джерел включає 388 найменувань, 58 з яких – латиницею.

В дисертації висвітлені такі розділи як: анотації на українській та англійській мовах, список публікацій здобувача, зміст, перелік умовних позначень та скорочень, вступ, огляд літератури, вибір напрямів досліджень, матеріали та методи виконання роботи, три розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів досліджень, висновки та пропозиції виробництву,

спісок використаних джерел і п'ять додатків. Структура та обсяг дисертаційної роботи А.О. Гердевої відповідає вимогам.

Аналіз змісту дисертаційної роботи.

У *вступі* (6 сторінок) дисертант обґрунтуете вибір теми досліджень, висвітлює зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначає мету, завдання та новизну наукових досліджень, вказує практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробацію матеріалів дисертації, а також структуру та її обсяг.

Розділ 1. Огляд літератури представлений на підставі аналізу 388 літературних джерел та містить 4 підрозділи.

У підрозділі 1.1 представлено аналіз поширення хірургічних захворювань.

У підрозділі 1.2. наведені існуючі сучасні методи лікування ран, а також зазначені недоліки деяких методів.

Підрозділ 1.3. містить дані щодо фізико-хімічних властивостей бурштинової кислоти та спектр використання її в сільському господарстві та ветеринарії.

У підрозділі 1.4. дисертант узагальнює данні літературних джерел на підставі яких обґрунтуете актуальність обраного напрямку досліджень.

Представленний матеріал у підрозділах систематизований та є достатньо інформативним.

У розділі 2 – вибір напрямків дослідження, матеріал та методи виконання роботи (9 сторінок) викладено послідовну схему та методику виконання дисертаційної роботи. Аналіз цього розділу свідчить, що робота виконувалася протягом 2012-2018 років на базі кафедри хірургії та хвороб дрібних домашніх тварин Білоцерківського національного аграрного університету.

Об'єм проведених досліджень складався із трьох етапів:

перший – проведення моніторингу структури захворювань собак у клініках ветеринарної медицини м. Одеса;

другий – визначення впливу доз бурштинової кислоти на організм клінічно здорових собак та собак з гнійними ранами;

третій етап – лікувальний, передбачав визначення терапевтичного ефекту бурштинотерапії.

Дисертант достатньо ретельно висвітлила схему проведених лікувальних заходів у кожній терапевтичній групі та обґрунтувала проведення застосованого контролю перебігу ранового процесу. Для моніторингу процесу загоєння ран, та для виявлення будь-яких ускладнень були проведені гістологічні дослідження ранових біоптатів.

Розділ 3. Поширення і структура хірургічної патології у собак (7 сторінок). У даного розділу здобувачем було проаналізовано спектр хірургічних хвороб собак м. Одеси. Одержані результати представлені у вигляді 2 таблиць та 1 рисунку. Цей матеріал систематизований та є інформативним.

Розділ 4. Вплив різних доз бурштинової кислоти на організм клінічно здорових собак та із різними ранами (12 сторінок) містить 3 підрозділи в яких висвітлені результати досліджень щодо встановлення впливу різних доз бурштинової кислоти на організм тварин.

У підрозділі 4.1. представлена результати морфологічного та біохімічного дослідження крові клінічно здорових тварин після задавання їм різних доз бурштинової кислоти та встановлено, що вона не має побічного впливу на організм тварин.

У підрозділі 4.2. наведені результати мікробіологічних досліджень, визначено асоціацію мікрофлори та її чутливість до антибіотиків.

У підрозділі 4.3. наведені біохімічні дослідження крові в собак із гнійними ранами за використання різних доз бурштинової кислоти, та встановлено, що її застосування в дозі 0,1 г/кг прискорює перебіг ранового процесу, скорочує термін загоєння ран та знижує рівень ендотоксикозу у хворих тварин.

Загалом розділ є достатньо інформативним, а результати переконливими.

Розділ 5. Патогенетичне обґрунтування комплексного лікування собак із гнійними ранами (50 сторінок).

У підрозділі 5.1. наведені дані щодо клініко-гематологічних показників стану собак із гнійними ранами за використання бурштинової кислоти, 1,5 %-вого розчину реамберину у порівнянні з 5%-вим розчином глюкози.

Результати клінічних досліджень щодо бурштинотерапії вказують на більш швидке очищення та перехід ран у стадію регенерації, нормалізацію показників морфологічного складу крові, що скорочує термін загоєння ран. Даний підрозділ містить 11 рисунків та 2 таблиці.

Підрозділ 5.2 присвячений вивчення рівню ендогенної інтоксикації та перикисного окиснення ліпідів, стану білкового обміну та роботі антиоксидантної системи за розвитку гнійних ран у собак.

Підрозділ 5.3. Демонстрацією 36 рисунків гістологічних змін тканин в динаміці показано, що бурштинотерапія сприяє більш швидкому очищенню ран від мертвих тканин, гнійного ексудату, прискорює формування грануляційної тканини та рубця.

Результати дослідження цього розділу підраховані, достовірні та добре ілюстровані.

***Розділ 6. Аналіз та узагальнення результатів дослідження* (25 сторінок).**

Здобувач на підставі аналізу літературних джерел і отриманих результатів власних досліджень в дискусійній формі обґрунтовано доводить наявність і поширеність випадкових гнійних ран у собак, відзначає та доводить значимість визначення проведених біохімічних показників крові, та доводить, що бурштинова кислота позитивно впливає на загальний стан організму, знижує рівень ендотоксикозу, регулює роботу антиоксидантної системи захисту організму, що дозволяє скоротити термін лікування собак з гнійними ранами в 1,3 рази, що підтверджується гістологічними аналізами ранових біоптатів в динаміці.

Висновки та пропозиції виробництву дисертант А.О. Гердєва сформувала на підставі проведеного комплексу клінічних та лабораторних власних досліджень. Висновки та пропозиції представлені логічно, послідовно

Основні положення наукових досліджень дисертаційної роботи А.О. Гердевої відповідають автореферату.

Особистий внесок здобувача полягає в тому, що дисертантом самостійно виконано та узагальнено весь обсяг клініко-експериментальних та лабораторних досліджень.

Дисертаційна робота А.О. Гердевої виконана та оформлена у відповідності вимогам, вона заслуговує високої оцінки, але вважаємо необхідним зазначити деякі зауваження:

1. На наш погляд термін «хіургічна патологія» є не зовсім коректним. Його бажано змінити на «хіургічні захворювання», які проявляються розвитком різноманітних патологічних процесів.
2. У схемі 2.1. не зовсім зрозуміло представлений розподіл тварин по групах на другому етапі досліджень, де вказана загальна кількість собак ($n=59$), проте не урахована контрольна група ($n=39$).
3. На сторінці 65 та у таблиці 3.2 (стор. 66) не зрозуміло яке поняття дисертант вкладає у термін «травма», коли розділяє окремо різні нозологічні групи захворювань на травми, рани та хіургічну інфекцію.
4. Є окремі стилістичні помилки: на сторінці 83 на 12 строчці написано «живої тіла» замість «маси тіла», або «живої маси».
5. У висновку 11 (стор. 160), на наш погляд, доречно було би вказати строки регенерації та види загоєння ран у кожній групі собак, що найкраще висвітлювало би клінічний стан відновлювальних процесів.
6. Бажано було у додатках надати хоча б один зразок історії хвороби для переконливості проведених досліджень та лікувальних заходів.

А також задати Вам декілька запитань:

1. Чи вважаєте Ви, що достатнім було порівнювати дію бурштинотерапії тільки з глукозою, чи можна було би провести досліди з іншими багатоскладовими розчинами для інфузій (Рінгер-Локка, Реосорблакту тощо)?
2. Наскільки доступним є метод бурштинотерапії у практичній діяльності ветеринарного лікаря?
3. Яким чином розраховувалася площа ранової поверхні в процесі регенерації ран?
4. Чи застосовувався у досліді метод дослідження ранових мазків-відбитків?

5. Які умови необхідні для загоєння ран за первинним натягом, чи вдалося всім 53 собакам з гнійними ранами створити такі умови? Чи всі рани у собак дослідних груп загоїлися за первинним натягом?
6. Чому в дисертаційній роботі не представлено класифікацію ран у собак, які були задіяні у експерименті?

Зроблені зауваження є дискутивними, не знижують позитивної оцінки дисертаційної роботи А.О. Гердевої, яка є закінченою науково-дослідною роботою по встановленню клініко-експериментального обґрунтування застосування бурштинової кислоти при лікуванні собак за гнійних ран, має певне теоретичне та практичне значення, що свідчить про його високу підготовку як наукового працівника.

Вважаємо, що дисертаційна робота Гердевої Альони Олександровні “Клініко-експериментальне обґрунтування застосування бурштинової кислоти за гнійних ран у собак” відповідає вимогам п.11 “Порядку присудження наукових ступенів” щодо кандидатських дисертацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року, № 567 зі змінами, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.05 – ветеринарна хірургія.

Відзив розглянуто на засіданні кафедри хірургії ім. проф. І.О. Калашника ХДЗВА, протокол № 6 від «12» лютого 2019 року.

Офіційний опонент,
кандидат ветеринарних наук,
доцент, завідувач кафедри хірургії
ім. проф. І.О. Калашника
Харківської державної
зооветеринарної академії

Д.В. Сарбаш

Підпис офіційного опонента Д.В. Сарбаш засвідчує
Начальник відділу кадрів
Харківської державної
зооветеринарної академії

І.М. Москаленко